

48. Tadîl-i Erkân

Ta'dîl-i erkân, rükünleri, düzgün, yerli yerinde ve düzenli yapmak demektir. Ta'dîl-i erkâna uymanın sonucunda rükünler şekil olarak düzgün ve olması gerektiği gibi yerine getirilmiş olur. Böylece kişi namazını üstünkörü değil, tam olarak yerine getirmiş olur. Tadil-i erkan İmam-ı Azam'a göre vaciptir.

"Tadîl" doğrultma, düzenleme, düzgün hale getirme demektir. "Erkân" da "rükûn"ün çoğulu olup kıyam, rükû ve secde gibi namazın esaslarını ifade eder. "Tadil-i erkân" ise namazın içinde yer alan kıyam, rükû, secde gibi rükünleri yerli yerinde, hakkını vererek düzgün ve sakince yapmaktır. Tadîl-i erkânın yerine gelmesi için kıyam, rükû, secde ve oturuş gibi pozisyonlarda bir süre hareketsiz durmak şarttır. Kıyamdan rükûya gidildiğinde bir müddet (süre) hareketsiz beklemek gerekir. Rükûdan kalkınca tam doğrulmuş vaziyette yine bir müddet durulmalıdır. Secdede ve iki secde arası oturuşta sükûnet(sakinlik) içinde bir müddet hareketsiz kalınmalıdır.

Özellikle günümüzde tadîl-i erkânda ihmal söz konusu olduğundan çok dikkat etmek gerekmektedir. Zira kimilerinin namaza durmasıyla birlikte hemen rükûya varması, daha tam doğrulmadan secdeye kapanması, iki secde arası oturmayı tam yapmadan secdeye gitmesi bir olmaktadır. Oysa kıyam, kıraat, rükû, secde, oturuş ve bunların arasındaki rükünlerde tadîl-i erkâna riayet etmek(uymak) şarttır. Aksi takdirde usul ve adabına uygun namaz kılınmış olmaz. Zira Peygamber Efendimiz (sav) namazda olmayan bazı hareketlerin namazda yapılmasından dolayı bunları bazı hayvan davranışlarına teşbih etmiştir(benzetmiştir).

Namaz bir insanî davranıştır. Fakat o çizgi içinde kalınmadığı zaman yapılan hareketler hayvanî hareketlere benzetiliyor. Mesela, hadisi şerifte "Sizden biri imamdan önce başını rükûdan kaldırdığında Allah'ın suretini(görünüşünü, şeklini) eşek suretine çevirmesinden korkuyor mu?!" deniliyor. Demek ki, imamdan evvel harekete geçme meselesi insanlıktan çıkma manasına geliyor.

Hiz. Peygamber (sav) ahirette kişinin ameli olarak ilk sorguya çekileceği ibadetin namaz olduğunu haber vermektedir. Eğer namazı düzgün ise felah bulmuş, yani kurtulmuştur. Eğer namaz konusunda başarısız olmuş ise, hüsrana uğramıştır.

Ebû Hureyre (r.a)'ın rivayetine göre bir gün Hiz. Peygamber (s.a.v) mescide girdi. O arada bir adam daha mescide girdi ve namaz kıldı. Sonra Hiz. Peygambere gelerek selâm verdi. Bunun üzerine Hiz. Peygamber: "Dön ve namazını kıl; çünkü sen namaz kılmadın" buyurdu.

Mesela Efendimiz(sav) horozun yemi hızlı hızlı galalaması gibi namaz kılmaktan menetmiştir(yasaklamıştır). Ayrıca O (sav) şu uyarılarda bulunmuştur: "Rükû ve secdeleri tamamlayın!", "Rükû ve secdelerinizi güzel yapın!", "Sizden biriniz rükû ve secdelerden kalkarken belini tam olarak doğrultmadıkça namazı yeterli olmaz."

Bu itibarla kılınan namazların boşa gitmemesi için rükünlerin tadîl (itidal) ve sükûnet üzere yapılması icap eder(gerekir).

Tadil-i erkânı terke edecek kadar hızlı rükû ve secde yapmak bir hayvan davranışı; alnını yere vurup kaldırma bir hayvan davranışı. Başka bir hadiste namaz kılariken secdeye gidildiğinde "Köpek gibi ellerini yere sermesin." deniliyor. Bütün bu zikredilen hadisi şeriflerde oturmadan secdeye, secdeden rükûya, rükûdan kıyama kadar davranışların hayvan davranışlarından farklı olması gerektiği dikkat çekiliyor.

Kelepçelerin Çözülmesi

Bediüzzaman Hazretleri, Mardin'de iken Molla Said diye tanınır. Molla Said 'in Mardin hayatı olaylı geçtiği için, şehirdeki dalgalanmayı durdurmak maksadı ile Mardin Mutasarrıfı, Molla Said 'i Savurlu Mehmet Fatih ve İbrahim isimli iki jandarmanın gözetiminde Mardin'den çıkarır.

Savur ilçesinin Ahmedi köyü yakınından geçerken, namaz vakti gelir. Molla Said kelepçelerinin açılmasını ister. Jandarmalar kabul etmezler. Bunun üzerine kolundaki demir kelepçeler

özölür. Yere bırakır. Jandarmaların şaşkın bakışları altında abdestini alıp, namazını kılar. Namazdan sonra:

“Biz şimdiye kadar muhafızınız (koruyucunuz) idik, bundan sonra sizin hizmetkârınız.” diyen jandarmalardan, kendi vazifelerini yapmalarını ister.

Bu hâdis(e) o günden sonra her sorulduğunda: “Olsa olsa namazın kerametidir.” diye cevap verir.

Allah’a o kadar bağı, O’nunla o kadar dolu, şirkin en küçük ve en gizlisine bile o kadar karşıdır ki, bir kez olsun nefesine tek pay biçmemiştir. O öyle olduğu için Bediüzzaman’dır.